

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z 16 grudnia 2016 r.
w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z poselskim projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, przekazanym przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z 8 grudnia 2016 r. (GMS-WP-173-341/16), opiniuje ten projekt negatywnie.

Założeniem projektodawcy jest rozszerzenie katalogu niedozwolonych postanowień umownych określonych w art. 385³ Kodeksu cywilnego o postanowienia umowne określające w walucie obcej kredyt lub pożyczkę, które zostały wypłacone w walucie polskiej, a także postanowienia indeksujące lub waloryzujące kursem waluty obcej kredyt lub pożyczkę określoną i wypłaconą w walucie polskiej.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa proponowane rozwiązanie jest sprzeczne z art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym za niedozwolone postanowienia umowne mogą zostać uznane tylko te postanowienia umowy, które nie zostały indywidualnie uzgodnione z konsumentem. Zgodnie z utrwaloną praktyką, banki udzielały kredytów lub pożyczek walutowych na wniosek konsumenta, w którym deklarował on rodzaj i walutę kredytu, o który się ubiega. Na tej podstawie banki badały zdolność kredytową kredytobiorcy i podejmowały decyzję o udzieleniu lub odmowie udzielenia kredytu. Skoro to konsument występował z inicjatywą uzyskania kredytu w walucie obcej, a następnie zawierał umowę kredytu zgodnie z wcześniejszym wnioskiem, przyjąć należy, że co do zasady wyżej wymienione kategorie klauzul umownych odnoszących się do waluty kredytu były indywidualnie ustalane z konsumentem. Nie mogą więc stanowić niedozwolonych postanowień umownych.

Ponadto, zgodnie z 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego, za niedozwoloną klauzulę umowną nie można uznać postanowienia określającego główne świadczenia stron (np. wynagrodzenia), jeżeli zostało sformułowane w sposób jednoznaczny. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa postanowienia umowne dotyczące waluty udzielanego kredytu należy, co do zasady, kwalifikować jako dotyczące głównych świadczeń stron, bowiem mają realne przełożenie na kształt i treść łączącego strony stosunku prawnego. Inne są warunki udzielania kredytów walutowych i kredytów złotówkowych, a spełnienie warunków i posiadanie zdolności

kredytowej do uzyskania kredytu walutowego nie oznacza, że konsument spełnił warunki i posiadał zdolność kredytową do uzyskania kredytu złotówkowego. Nie można więc z góry zakładać, że konsument uzyskałby wówczas kredyt złotówkowy, bowiem bank mógłby nie zdecydować się na zawarcie takiej umowy.

Krajowa Rada Sądownictwa ma świadomość, że w określonych sytuacjach mogło dojść do nadużyć ze strony banków i wówczas istnieją podstawy do uznania określonych postanowień umownych za niedozwolone, to jednak brak jest podstaw do generalizowania takich sytuacji, co czyni projektodawca w przedstawionym projekcie ustawy nowelizującej. Podkreślenia wymaga, że konsument ma możliwość dochodzenia przed sądem swoich praw na podstawie obecnie obowiązujących przepisów prawa, opierając jednak swoje zarzuty na konkretnym stanie faktycznym a nie generalnym domniemaniu prawnym, które proponuje projektodawca.

Rada negatywnie ocenia również art. 2 projektu ustawy, zgodnie z którym przepisy projektowanej ustawy znajdą zastosowanie do umów zawartych przed dniem jej wejścia w życie. Proponowane rozwiązanie narusza konstytucyjną zasadę *lex retro non agit* oraz podważa pewność obrotu prawnego, a tym samym zasadę zaufania obywateli do organów władzy publicznej i stanowionego przez nie prawa. Uchwalenie projektowanych przepisów doprowadzi do sytuacji, w której w zasadzie każda umowa kredytu walutowego będzie zawierała niedozwolone klauzule umowne, co może mieć bardzo negatywne skutki prawno-ekonomiczne i społeczne.